

meget længe siden, at det er blevet opløst, ganske vist i et Blad, der ikke er meget vel anskrevet her i alle Kredse, hvilke Forhold der herskede paa Klædefabrikkerne her i Landet, og hvilke Forhold disse Arbejdere vare stillede under, som arbejdede paa disse Klædefabrikker. Der er ikke Grund til at tage Hensyn til saa hensynsløse Udbyttere, som vore Klædefabrikanter ere, og som de jo for Næsten ogsaa ere alle andre Steder. De Arbejdere ere sandelig beklagelsesværdige, som ere henviste til at skulle arbejde under og for dem. Jeg siger derfor, at det vilde være en Tilfredsstillelse for Befolkningen, dersom Staten udvidede denne Fabrik saaledes, at den kunde forsyne Befolkningen med et virkelig godt og billigt Produkt. Men der er ogsaa blevet talt om et andet Forhold, som hænger nøje sammen med dette, og det er Fabrikens Stilling over for de handlende, som skulle afsætte Fabrikens Produkt, hvis det skal bringes ud til private. Det er nemlig ikke alle private, der kunne komme til at købe Varer paa Fabrikens Udsalgssted, men de handlende ere henviste til at købe Varen og have den paa Lager. Nu har jeg selvfølgelig i min Bedrift noget Kendskab dertil, og derfor omtaler jeg dette. Det ærede Medlem for Ribe Amts 3dje Valgekreds bemærkede, at de handlende kunde meget godt være tjente med at føre denne Vare, man kunde ikke lægge Vægt paa deres Beklagelse over, at der ingen Fortjeneste var, og at der ikke gaves nogen Rabat; thi det var ikke rigtigt, da det var 8 Ore pr. Alen. Man stiller da den Fordring fra Fabrikens Side til de handlende, at de skulle købe hele Stykker Klæde, altsaa nogle og fyrretyve Alen, og betale det kontant og saa kun saa 8 Dres Rabat (Busk: 16 Ore paa noget). Det er kun paa enkelte Ting, men ikke paa dem, der ere mest realizable, og ikke paa dem, der mest komme Befolkningen til Gode som Klædningsstykker, og det er naturligvis det, som det ærede Medlem har sigtet til. Men naar Forholdet er saaledes, saa kan man jo dog ikke sige, at det er nogen Forretning for de handlende, og det er at lægge dem Hindringer i Vejen, forekommer det mig, at man ikke stiller dem anderledes gunstigt, hvis man virkelig ønsker dette Fabrikat bragt ud til Befolkningen, thi det er en Kendsgerning, at skulle de handlende leve, saa skulle de ogsaa have Fortjeneste, men her kan fornuftigvis ikke blive nogen Fortjeneste, hvis de kun skulle have 8 Dres Rabat pr. Alen. Naar man medregner Rentetabet, vil det blive et absolut Tab for den handlende, som han ikke kan bære. Der er desuden andre Ulemper forbundne hermed, som

ogsaa bleve nævned, og det er den korte Tid, Fabrikken holder sit Udsalg aabent, nemlig fra 11—1, og hele den Maade, hvorpaa man stiller sig over for dem, som ville købe. Det tror jeg virkelig, er mindre heldigt, og naar jeg skal udtale et Ønske i Righed med det, der er kommet frem fra et andet æret Medlem her i Salen, der udtalte, at han ønskede, Gendarmene henlaa under et andet Ministerium, saa vilde jeg ogsaa ønske, at denne Fabrik eller industrielle Tilvirkning laa hen under et andet Ministerium, thi det vilde maaste bevirke, at der kunne blive noget anderledes Forhold, lidt mindre hensynsløse, om jeg saa maa sige. Sagen er nemlig den, at det er overordentlig vanskeligt at komme til at købe noget paa det militære Klædeudsalg, fordi Tiden er saa overordentlig begrænset, og dernæst er ogsaa hele den Maade, hvorpaa man stiller sig overfor Køberne sandelig heller ikke opmuntrende. Jeg skal anføre et ganske karakteristisk Eksempel fra min egen Erfaring paa, hvorledes man kan blive behandlet, det er efter min Mening ikke saaledes, at man er tjent med det. Det er ikke saa længe siden, at jeg sendte Bud til Fabrikens udsalget for at købe nogle Varer, og da det skulde foregaa i Hast, og jeg havde meget lidt Tid, regnede jeg ud til mit Bud, hvor meget jeg skulde bruge, og saa var jeg saa uheldig at regne 20 Ore for lidt. Budet kom saa hjem Kl. 12 $\frac{1}{2}$ uden at have faaet udleveret Varen, fordi, som sagt der var 20 Ore for lidt, men de andre Penge havde de været saa venlige at beholde skøndt de vidste, hvem jeg var; altsaa de beholdt haade Varen og Pengene. Den Dag var der ikke Tid til at saa Varen, og Situationen var altsaa lidt uheldig. Jeg tror ogsaa, at i hvilken som helst anden, privat Forretning vilde man have betroet en Mand 20 Ore under saadanne Forhold; saa meget Hensyn kan man nok forlange taget, naar man vil købe noget. Men der beholdt man ganske rolig haade Penge og Varer; og bagefter, Dagen efter var jeg nødtvungen til, for ikke at miste hele Beløbet, at lade hente Varen, som jeg havde været saa uheldig at købe der. Det er ikke en heldig Fremgangsmaade, hvis man ønsker dette Produkt udbredt i Befolkningen, og det kan være gaaet mange, som det er gaaet mig. Der er ogsaa det at bemærke, at man er utilbøjelig til at fabrikere Varerne, saaledes som de hensigtsmæssigt skulde være, naar Befolkningen skulde have den Nytte af dem, som de burde have. Som Haandværker vil